Obecné noviny, ročník VI. – č. 2/2024 – vydáva Obec Jamník – nepredajné

Jamníčan

Príhovor starostky obce

Vážení občania,
keď sa pozrieme na rok 2024, môžeme byť hrdí na všetko, čo sme spolu dosiahli. Rok plný výziev, ale aj úspechov, ktoré nás spájajú a posúvajú našu obec vpred.

Tento rok sme opäť získali finančné prostriedky z rôznych dotácií, ktoré nám umožnili pokračovať v dôležitých projektoch. Najväčším a najkomplikovanejším projektom bola rekonštrukcia čističky odpadových vôd, ktorá slúži na odkanalizovanie novej IBV, ale predovšetkým je významným krokom k zlepšeniu životného prostredia v našej obci. Okrem toho sme vďaka dotáciám zlepšili aj niektoré naše zariadenia a služby, čím sme zabezpečili opäť väčší komfort pre všetkých obyvateľov.

V uplynulom roku sme sa venovali podávaniu nových projektov vo viacerých oblastiach. Pracovali sme na úpravách projektových dokumentácií, aby sme splnili podmienky vyhlásených výziev. Medzi najdôležitejšie projekty patrí rekonštrukcia a zateplenie kultúrneho domu. Úspešnosť väčšiny projektov podaných v druhej polovici roka bude vyhodnotená v nadchádzajúcom roku. Veríme, že naše projekty sú kvalitne pripravené a budú z väčšej časti podporené. Externé finančné prostriedky sú pre nás neoceniteľnou formou príjmov, bez ktorých by sme nedokázali zlepšovať kvalitu služieb a obnovovať obecné priestory.

Ďalším dôležitým míľnikom tento rok bola rekonštrukcia našej telocvične, ktorá bola napadnutá inváznou hubou. Šikovným športovcom sa podarilo v jeseni dotiahnuť tento projekt do úspešného konca, v rámci ktorého sme prerobili aj vykurovanie. V novo opravených priestoroch telocvične sa stretli naši seniori, ale aj rodiny s deťmi na podujatí pod záštitou ECAV, ktoré bolo krásnym príkladom našich komunitných aktivít. Telocvičňa sa začala prenajímať a slúži na organizovanie športových podujatí a tréningov, hlavne nášho stolnotenisového tímu.

Rok 2024 bol bohatý na kultúrne podujatia, ktoré nás spájali. Spoločne sme si pripomenuli významné obdobie našich dejín počas osláv SNP, strávili sme príjemné chvíle pri posedení pre našich seniorov, kde sme sa tešili z ich príbehov a múdrosti. Nezabudli sme ani na Advent, kedy sme sa stretli pri rozsvietení adventného venca a pohári vianočného punču, čo nám prinieslo pocit pokoja a nádeje v tomto čarovnom období. S našimi najmladšími sme rozsvietili Vianočný stromček a prišiel nás navštíviť Mikuláš s plným košom dobrôt.

Rovnako nás teší, že naši turisti a priaznivci Jamníka opäť navštívili krásy našich hôr – Jamnické plesá a Volovec. S radosťou obdivovali prírodu, ktorá je neodmysliteľnou súčasťou našej obce.

Tento rok sme sa tiež venovali zlepšeniu vybavenia našich verejných budov. Pracovalo sa na zveľadení knižnice, kde máme teraz ešte lepšie podmienky na vzdelávanie a trávenie voľného času. Zároveň sme vytvorili lepšie zázemie pre ženy v Klube žien.

Intenzívne sme sa venovali rokovaniam s vlastníkmi pozemkov pod našimi obecnými nehnuteľnosťami, verejnými priestranstvami a cestami. Tieto rokovania a následné postupné usporiadanie vlastníckych práv sú nevyhnutné

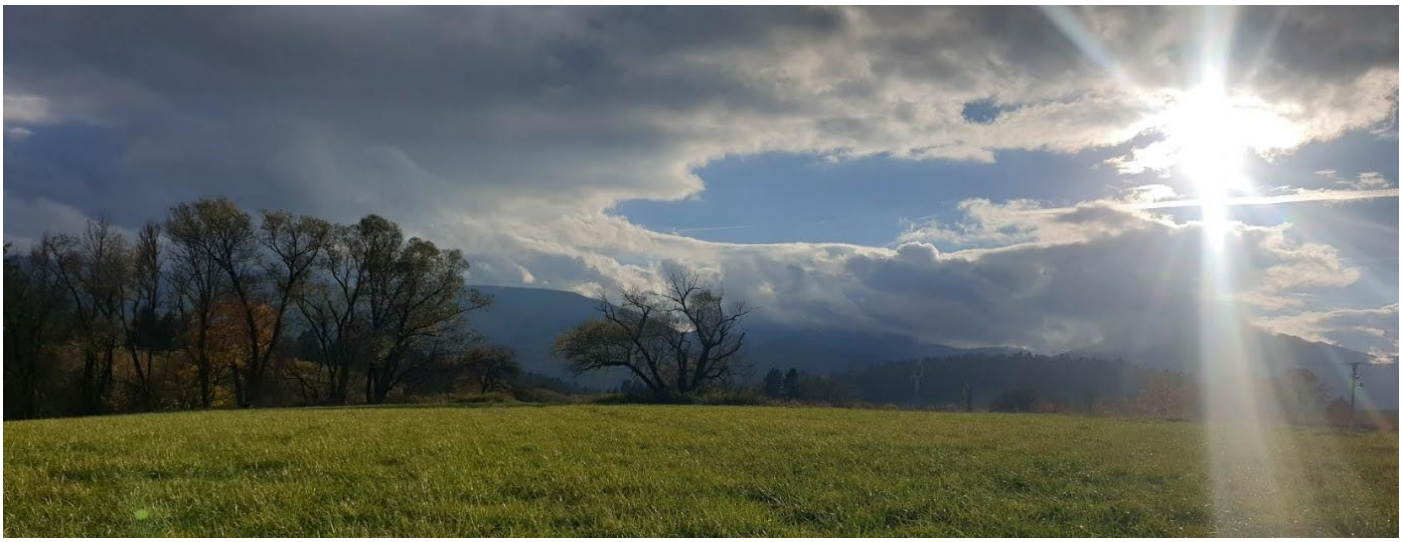

na zabezpečenie budúceho rozvoja obce a umožnenie podávania žiadostí o dotácie. Ako dobre viete, bez usporiadaných vlastníckych práv nie je možné čerpať externé finančné zdroje, a preto je toto úsilie kľúčové pre úspech našich ďalších projektov a základ pre kontinuálny rozvoj obce.

Rada by som sa poďakovala našim aktívnym dôchodcom, ktorí začali intenzívne pracovať na registrácii obecného klubu seniorov. Je to krok k tomu, aby sme vytvorili silnú, aktívnu a inkluzívnu komunitu.

Ďalšou významnou udalosťou boli oslavy a slávnostná akadémia ku 55. výročiu založenia Základnej školy internátnej pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou, na ktorých sme sa zúčastnili a tešili z úspechov tohto vzdelávacieho zariadenia a jej žiakov. Pripomenuli sme si založenie, dejiny a pôsobenie aj našich šikovných občanov v tejto inštitúcii.

Na záver by som rada poďakovala všetkým dobrovoľníkom, ktorí sa podieľali na organizovaní podujatí, ale aj na každodenných činnostiach, ktoré robia našu obec lepším miestom pre život. Vaša pomoc je nenahraditeľná, a bez vás by mnohé z našich projektov neboli možné.

Ďakujem aj všetkým, ktorí sa podieľali na jesennom upratovaní, ale aj celoročne pomáhali pri údržbe a starostlivosti o obecnú zeleň a obecné priestory. Vaša ochota a oddanosť sú neoceniteľné.

Veľké ďakujem patrí aj vedeniu obce Podtureň a pani starostke Bc. Ivone Vejovej, ktorá prostredníctvom svojich šikovných chlapov na obecnom úrade, nám pomohla vyčistiť časť krovinatých porastov popri ceste smerujúcej do Podturne, čím sa zlepšila prejazdnosť tejto komunikácie. Sme radi, že dobré medziľudské a susedské vzťahy a ochota si navzájom pomôcť sú stále aktuálne aj v týchto pohnutých časoch.

Začiatkom roka 2025 nastupujem na materskú dovolenku, a preto ma na pozícii starostky obce bude zastupovať PhDr. Peter Vítek. Verím, že je to človek na správnom mieste, a som presvedčená, že počas jeho zastupovania nikto nepocíti rozdiel v správe vecí verejných v našej obci. PhDr. Peter Vítek, ako ho všetci veľmi dobre poznáte, je inteligentný, šikovný a rozhľadený človek, ktorý má bohaté skúsenosti na riadiacej pozícii a dlhoročnú prax v oblasti verejnej a štátnej správy. Som presvedčená, že vďaka týmto jeho schopnostiam a osobnostným vlohám bude obecný úrad fungovať naďalej bez problémov. Keďže svoje zastupovanie bude vykonávať popri svojej aktuálnej pracovnej náplni, prosím Vás všetkých o pochopenie, trpezlivosť a zhovievavosť. Prajem mu veľa optimizmu, úspešných dní a príjemnú spoluprácu s ústretovými a milými ľuďmi, ktorí tvoria našu obec. Ja Vám chcem aj touto cestou poďakovať za Vašu doterajšiu podporu, možnosť sa v živote opäť niečo naučiť a odovzdať svoje skúsenosti a vedomosti pre zlepšenie zázemia a života v našej obci. Teším sa na obdobie, keď sa po materskej dovolenke opäť vrátim k vyčerpávajúcej, ale nádhernej práci pre našu obec.

Je však koniec roka a nádherné obdobie Adventu, čo je časom nádeje, pokoja a lásky, preto prajem Vám všetkým šťastné a požehnané Vianoce, plné lásky a rodinnej pohody, a do nového roka veľa šťastia, zdravia a úspechov. Nech nás tento predvianočný čas zjednotí a prinesie ešte viac krásnych chvíľ strávených v našej komunite a našich rodinách.

S úctou, Ing. Alena Vlčková
starostka obce

ZASADNUTIE OBECNÉHO ZASTUPITEĽSTVA

Obdobie schválenia rozpočtu je jedným z najvýznamnejších častí administratívneho roka. Aj tento rok sme mali na poslednú chvíľu rôzne zmeny v štátnej legislatíve, ktoré sme museli zapracovať do našich všeobecne záväzných nariadení. Piate obecné zastupiteľstvo tento rok sa konalo v utorok 10. decembra 2024 a malo plné ruky práce s prehodnotením situácie a zmien, na ktoré sme sa museli prichystať do budúceho roka. Schvaľovalo dodatky ku zmluvám, ktoré nám poslali naši dodávatelia, keďže sa bude meniť sadzba DPH, implementujú sa pre podnikateľské subjekty transakčné poplatky, čo si všetci premietli do výšky ceny poskytovaných služieb. Taktiež sa na poslednú chvíľu menil zákon o odpadoch, kde sa síce pozastavila povinnosť dotrieďovania TKO od budúceho roka, ale zmenila sa výška niektorých poplatkov a systém vykazovania a výpočty zvozov a separácie. Zatiaľ nie je k tomuto zákonu urobená vykonávacia vyhláška, ani usmernenie, takže sa s implementáciou budeme musieť vysporiadať priebežne počas budúceho roka, no základné náležitosti a výšku poplatku sme museli schváliť v zmysle zákona už teraz.

Z roka na rok je ťažšie zostaviť vyrovnaný rozpočet, keďže nám pribúdajú rôzne kompetencie od štátu, na druhej strane však nám budúci rok klesnú príjmy v podo-

be podielových daní o viac ako 15 %. Prenesené kompetencie na niektoré služby, ktoré poskytuje obec namiesto štátu prostredníctvom okresných úradov, je vo výške pár desiatok eur na rok, čo absolútne nezrkadlí náklady, ktoré máme na financovanie týchto služieb. Aj napriek všetkým zmenám a nepriaznivej situácii financovania sme zostavili a schválili rozpočet, v ktorom okrem bežnej údržby a služieb vykonávaných v obci, v kapitálových výdavkoch plánujeme z rezervného fondu tieto projekty: vybudovanie malej kompostárne, rekonštrukciu vodovodu na čističku odpadových vôd, ktorá je aktuálne nefunkčná, rekonštrukciu vody na cintoríne a mostíka cez Jamníček na ceste na cintorín, opravu strechy a vstupu na obecný úrad, rekonštrukciu a zateplenie kultúrneho domu (spoluúčasťou, ak bude schválený projekt).

Vieme, že budúci rok bude pre nás všetkých náročný, vzhľadom na schválenú konsolidáciu štátneho rozpočtu, preto sme neupravovali výšku sadzieb daní, ktorá ostáva tak, ako tento rok. Mení sa len výška poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady, keďže obec nesmie doplácať z vlastného rozpočtu na tieto služby z 0,07 eur/kalendárny deň na 0,09 eur /kalendárny deň. Keďže absentuje stanovisko Regulačného úradu, výška stočného sa zatiaľ taktiež nemení a je 0,70 eur za m^3 vody, čo predstavuje markantnú úsporu oproti Liptovskej vodárenskej spoločnosti a. s., ktorá po prehodnotení dvojzložkových cien, schválila poplatok za stočné vo výške 2,74 eur/m^3. Veríme, že spoločne zvládneme nadchádzajúce komplikované obdobie.

VEDELI STE, ŽE...

Novela zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) účinná od 1. apríla 2024 zavádza a mení tieto najvýznamnejšie inštitúty:

- jedno integrované konanie – hlavná stavba pohltí vedľajšie,
- rozšírenie možnosti spojiť územné konanie so stavebným pre širší okruh stavieb inštitút preskúmania spôsobilosti stavby na užívanie,
- vydanie záväzného stanoviska obce ako orgánu územného plánovania a fikciu súhlasu,
- osobitný postup pre preskúmavanie spôsobilosti stavieb na užívanie.

Jedno integrované konanie

Množstvo jednotlivých, na seba nadväzujúcich a vzájomne sa podmieňujúcich rozhodnutí alebo súhlasov sa zlúči do jedného stavebného konania k hlavnej stavbe, ktorá pozostáva z viacerých stavieb alebo súboru stavieb tvoriacich funkčný celok. V takomto prípade sa identifikuje hlavná stavba a v rámci konania k hlavnej stavbe sa pohltia aj tie vedľajšie. Dnes samostatne vedené konania k vedľajším stavbám budú nahradené stanoviskom dotknutého orgánu, ktorým bude orgán príslušný pre vedľajšiu stavbu. Odstráni sa tým administratívna záťaž konajúcim orgánom, stavebníkom a v neposlednom rade verejnosti.

Spojenie územného a stavebného konania

Novelou sa rozširuje možnosť spojiť územné konanie so stavebným konaním pre iné ako doteraz určený okruh stavieb, za predpokladu, že podmienky na ich umiestnenie vyplývajú z územného plánu zóny alebo zo záväzného stanoviska orgánu územného plánovania. Inštitút záväzného stanoviska, ktorého predmetom je vyhodnotenie súladu navrhovanej stavby so záväznou časťou územno-plánovacej dokumentácie je upravený v zákone č. 200/2022 Z. z. o územnom plánovaní, ktorý je súčasťou pôvodnej veľkej stavebnej reformy.

Fikcia súhlasu

Doposiaľ sme v praxi na záväzné stanovisko obce k povoleniu stavby mohli čakať aj roky. Teraz bude mať obec lehotu na vydanie stanoviska 60 dní alebo 90 dní v závislosti od charakteru stavby. Ak sa obec v tejto lehote nevyjadrí, nastúpi fikcia súhlasu – bude sa mať za to, že navrhovaná stavba je v súlade so záväznou časťou územnoplánovacej dokumentácie.

Čierne stavby

Na žiadosť vlastníka stavby zhotovenej a užívanej bez povolenia stavebného úradu alebo v rozpore s ním, ak stavebník preukáže splnenie stanovených podmienok, vydá stavebný úrad rozhodnutie o spôsobilosti stavby na jej užívanie. Takéto rozhodnutie má účinky kolaudačného rozhodnutia. Novelizovaný Stavebný zákon počíta s režimami dodatočnej kolaudácie čiernych stavieb:

- ***stavby postavené pred 1. októbrom 1976*** – tie sa dňom 1. apríla 2024 považujú za stavby postavené v súlade s platnými predpismi, pričom § 46 ods. 7 zákona č. 162/1995 Z. z. je naďalej účinný,
- ***stavby postavené od 1. októbra 1976 do 31. decembra 1989*** – tie sa dňom 1. apríla 2024 považujú za stavby postavené v súlade so zákonom, ak spĺňajú dve podmienky
  - sa nepretržite využívajú na svoj účel a
  - vlastník stavby je k tomuto dňu vlastníkom pozemku, na ktorom je takáto stavba postavená, alebo má iné právo k pozemku, alebo má iné právo k pozemku, na ktorom je stavba postavená,
- **stavby, ak ide o stavbu zhotovenú bez stavebného povolenia alebo bez ohlásenia, alebo stavbu užívanú bez kolaudačného rozhodnutia podľa zákona č. 50/1976 Zb., postavené od 1. januára 1990 do 31. marca 2024, za zákonom stanovených podmienok.**

Zdroj:www.stavebnyurad.gov.sk

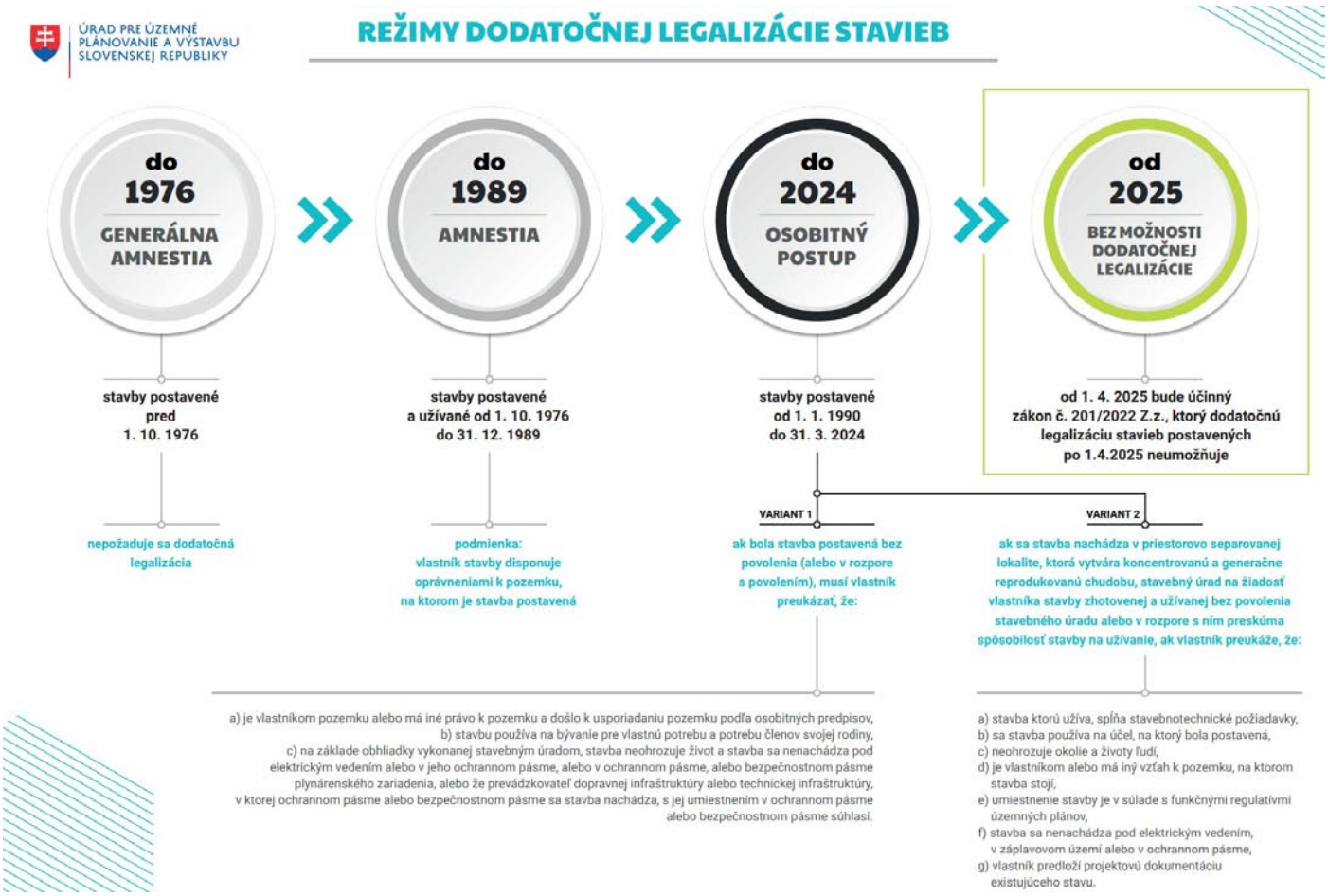

REKONŠTRUKCIA ČISTIARNE ODPADOVÝCH VÔD ÚSPEŠNE DOKONČENÁ

Environmentálny fond

Začiatkom leta sa v našej obci začala kompletná rekonštrukcia čistiarne odpadových vôd, ktorá bola možná jedine vďaka finančnej podpore z Environmentálneho fondu vo výške 257 251,- eur. Obec sa na projekte podieľala spoluúčasťou v sume 55 502,58,- eur.

Počas rekonštrukcie boli do výkopových jám postupne osadené jednotlivé technológie, ktoré zabezpečia efektívnejšie a ekologickejšie spracovanie odpadových vôd. Na prítoku boli inštalované automatické hrablice, ktoré výrazne prispejú k jednoduchšej údržbe. Tieto hrablice pracujú nepretržite a čistia prítok neupravených splaškových vôd. Už po niekoľkých mesiacoch skúšobnej prevádzky vidíme, že zachytávanie väčších nečistôt, ktoré nepatria do kanalizácie, alebo častíc spôsobujúcich problémy pri dočisťovaní splaškových vôd, prebieha už omnoho efektívnejšie na začiatku čistiaceho procesu najmä vďaka týmto hrabliciam. To znamená, že aj stará časť čistiarne teraz funguje plynulejšie.

Areál čistiarne bol oplotený novým plotom s ostnatým drôtom a podhrabovými doskami, ktoré slúžia na ochranu proti vniknutiu zveri. Osadila sa brána, vybudoval sa nový prístup k rozšírenej časti zariadenia a na záver sa pochôdzne plochy spevnili zámkovou dlažbou.

Ako to pri podobných stavbách býva, aj tento projekt čelil rôznym výzvam, ktoré sa nám však podarilo úspešne zvládnuť. Aj napriek komplikáciám a nepriazni počasia sme 26. septembra prevzali hotové dielo, ktoré predstavuje významný krok k zlepšeniu životného prostredia v našej obci.

Na prelome rokov nás čaká kolaudácia stavby, po ktorej bude nasledovať napojenie celej novej kanalizačnej siete na prečerpávaciu stanicu a dopojenie aj časti IBV Jamnická vyhliadka. Samozrejme nás čakajú ešte formálne a administratívne práce týkajúce sa vyúčtovania a správ k pridelenej dotácii. Táto modernizácia prináša nielen ekologickejšie riešenie spracovania odpadových vôd, ale aj zlepšenie celkového fungovania čistiarne, čo prispeje k vyššej kvalite života v našej obci.

Ďakujeme všetkým, ktorí sa na tomto projekte podieľali, a tešíme sa na ďalšie príležitosti, ako prispieť k rozvoju a ochrane nášho životného prostredia.

OBECNÉ AKCIE

OSLAVY 80. VÝROČIA SNP

VÝSTUP NA JAMNICKÉ PLESÁ

Súčasťou osláv SNP v obci je už tradične výstup na Jamnické plesá, ktoré organizuje Obec Jamník. S radosťou môžeme konštatovať, že o túto akciu je každý rok väčší záujem. Podľa prezenčnej listiny sa výstupu dňa 31. augusta 2024 zúčastnilo až 46 ľudí. Zraz účastníkov bol o 7. hodine ráno. Počasie im prialo a okolo 11. hodine boli už na mieste pri plesách. Niektorými húževnatejším to však nestačilo a pokračovali na Volovec a Ostrý Roháč.

Nakoniec účastníci zišli pomaly dole, nasadli do áut a vracali sa s dobrým pocitom domov. Pre všetkých počas ich túry pripravili na futbalovom štadióne guľášmajstri Ján Porubiak a Viliam Vyšný vynikajúci guláš. Takto posilnení si potom mohli dať dobre vychladené pivko či iné nápoje od nášho krčmára Aleša Chovana.

Slávnostné zapálenie vatry

Partia účastníkov výstupu na Jamnické plesá v roku 2024

POLOŽENIE VENCOV

Rovnako, ako počas posledných rokov Obec Jamník usporiadala pietny akt položenia vencov ku pamätným miestam v obci. O 17. hodine sa to všetko začalo pri pamätníku padlým v prvej svetovej vojne pri obecnom úrade, akcia pokračovala na cintoríne pri hrobe Miloša Jesenského, spoločnom hrobe obetí vojny a nakoniec aj pri pamätnej tabuli učiteľovi Jánovi Devečkovi na budove bývalej evanjelickej školy.

Pri každom pamätníku sme sa s účastníkmi zastavili a povedali sme si pár slov o ich živote a činoch. Je veľkou škodou, že sa tejto akcie zúčastňuje len pár ľudí. Aj tento rok sme konštatovali opäť veľmi skromnú účasť. Aj preto by sme v budúcnosti privítali, keby prišlo viac mladých ľudí či detí, aby sme mohli poukázať na nezmyselnosť silnejúcich militaristických nálad v celosvetovom meradle a poukázali na to, že akákoľvek vojna je tragédiou pre obidve strany.

VATRA SNP

Hlavnými bodom večerného programu bolo slávnostné zapálenie vatry SNP, ktorú opäť pripravili dôsledne naši hasiči. Vatru hasiči zapálili po príhovore starostky obce Ing. Aleny Vlčkovej a poslanca obecného zastupiteľstva PhDr. P. Víteka. Opäť sa spomínalo na udalosti rokov 1944 a 1945, čo prilákalo množstvo záujemcov o históriu. Prítomní zotrvali pri svetle plápolajúceho ohňa a dobrých klobáskach, ktoré nám opiekli páni Pavel Ďuriš st. a Ján Vyšný.

O zábavu sa postaral DJ

Do tanca pre dobrú náladu nám zahral DJ. Nálada prítomných bola vynikajúca. Ľudia sa opäť stretli, porozprávali sa pri dobrom nápoji podľa výberu, lebo krčmár Aleš so svojou partiou boli pripravení na všetko. A tak to má byť. Budeme sa všetci tešiť na budúce oslavy SNP.

P. V.

OPRAVA STRECHY KULTÚRNEHO DOMU

Počas jesenného obdobia sa poslanci obecného zastupiteľstva rozhodli, že zabezpečia strechu kultúrneho domu pred nadchádzajúcim zimným obdobím. Strecha má takmer sto rokov a aj napriek tomu, že sa ju obec snaží udržiavať v takom stave, aby nezatekalo, v posledných rokoch musíme čoraz častejšie robiť menšie či väčšie údržbové práce. Navyše samotný krov strechy je vo veľmi zlom technickom stave. Aby sme sa vyhli najhoršiemu, zorganizovali sme 18. októbra 2024 malú brigádu pri úprave krycích žľabov južnej časti strechy. Poslanci zastupiteľstva Pavel Pavkovček a Ing. Richard Uličný s pomocou vysokozdvižnej plošiny vymenili a prilepili všetky žľaby, a tak zabránili ďalšej deštrukcii krovu.

POSEDENIE DÔCHODCOV

Tento rok sme v obci zorganizovali posedenie pre dôchodcov o niečo skôr a v iných priestoroch ako obyčajne. Pre tento účel sme vybrali vynovenú telocvičňu Obecného športového klubu. Počas 23. októbra dievčatá z úradu spolu s ďalšími pomocníkmi od rána pripravovali sálu. Nádherne vyzdobili stoly, ktoré sa zakrátko naplnili chlebíkmi a koláčmi. Zákusky dodala na túto akciu opäť Cukráreň Alžbetka z Novej Bane. Samozrejme nechýbali ani nápoje, káva a čaj. Kultúrny program otvorili so svojim programom žiaci Základnej školy internátnej v Jamníku pod vedením učiteliek a vychovávateliek. Program mali starostlivo a veľmi zaujímavo pripravený. Sála naplnená vďačnými seniormi tlieskala nadšením. Zaiste to povzbudilo aj samotné deti,

Program úspešne otvorili žiaci internátnej školy v Jamníku

Jeden z hostí pobavil seniorov veselými básničkami

Starostka obce Ing. A. Vlčková s čestným hosťom M. Kotianom

ktoré cítili ohromnú podporu publika. Po skončení vystúpenia starostka obce Ing. A. Vlčková odovzdala slovo Michalovi Kotianovi, predsedovi Jednoty dôchodcov na Slovensku, ktorý prišiel na pozvanie obce aj s dôchodcami z okolitých organizácií dôchodcov. Na záver programu dostal slovo historik PhDr. P. Vítek, ktorý prítomných previedol historickým Liptovským Mikulášom s pomocou grafickej prezentácie plnej historických fotografií. Mnohí z prítomných už netrpezlivo čakali, kedy ochutnajú pripravené dobroty, prípadne sa posilnia nejakým nápojom.

Všetci prítomní zotrvali v družnej debate a vôbec sa im nechcelo odísť, pretože v priebehu roka sa takto hromadne nestretnú. Všetci sme zhodnotili, že akcia sa vydarila a budúci rok ju usporiadame opäť v podobnom duchu. Všetci dúfame, že sa opäť stretneme v čo najväčšom počte.

P. V.

Prítomných prednáška o L. Mikuláši zaujala

Prítomných pozdravili aj hostia

CHOVATEĽSKÁ VÝSTAVA

Dňa 26. októbra 2024 sa v chovateľskom areáli v našej obci konala 11. klubová výstava Liptovského Liska a 15. klubová výstava Meklenburských strakáčov. Výstavy sa zúčastnilo 30 chovateľov zo Slovenska, Čiech, Maďarska a Poľska. Vystavovalo sa 270 jedincov, z toho 160 kusov - Liptovský Lisko, plemeno vyšľachtené na Liptove.

Na výstave sa chovatelia mohli pochváliť výsledkami svojej celoročnej práce a starostlivosti o zvieratá. Na podobných podujatiach sa zároveň dajú kúpiť kvalitné jedince do chovu. Na výstavné účely putujú jedince, ktoré spĺňajú všetky predpoklady pre ďalší chov. Aj z uvedených dôvodov si návštevníci mohli priamo na výstave zvieratá kúpiť alebo získať kontakty na chovateľov.

V neposlednom rade sú výstavy tým najlepším miestom na získanie cenných informácií pre začínajúcich chovateľov aj odborníkov či výmenou chovateľských skúseností. Sme radi, že naša obec umožňuje našim občanom, hlavne deťom nazrieť do chovateľského života, ktorý už bežne nezažívajú.

M. T.

JESENNÁ OBECNÁ BRIGÁDA

Tento rok na jeseň spadlo hádam najviac lístia za posledné roky. Aj keď to asi nie je celkom možné, všetci sme mali ten pocit. Pracovník verejnoprospešných prác R. Zachar zhraboval lístie na kopy a potom sa už počas pracovných dní odviezlo niekoľko vakov plných lístia. Ešte počas týždňa sme využili ochotu Jarka Jozefčeka, ktorý nám na traktore odviezol plnú vlečku vakov s lístím a druhú plnú vlečku haluziny, ktorá ostala po opiľovaní stromov v obci energetikmi. Napriek všetkým snahám sme všetci vedeli, že príval lístia môže zvládnuť len partia šikovných ľudí. Preto sme sa rozhodli 6. novembra zorganizovať brigádu.

Brigádnici plnia vaky lístím pred kostolom

Pár dní pred brigádou sme odviezli haluzinu pred školou

Partia starších aj mladších veľmi rýchlo naplnila vaky, ktoré podchvíľou odvážali na vozíku za autom ďalší brigádnici.

Pripravili sme plagát a na sobotu o 9. hodine sme zvolali všetkých ochotných a družných ľudí. A prišlo ich naozaj veľa, od starších ročníkov až po tých najmenších, ktorí však naše úsilie, mierne povedané, trochu hatili.

Počasie bolo nádherné, aj keď z rána trochu mrazivé. Hrabali sme lístie od internátnej školy, vyčistili výpusty v rámci hlavnej cesty a v hrabaní a zametaní sme potom pokračovali pred krčmou, na pahôrku a skončili sme dolu na križovatke smerom na ihrisko. Vaky plné lístia na vozíku za svojim autom vyvážali bratia Peťo a Paľo Pavkovčekovci, neskôr ich vystriedal Šimon Borsík a Ján Červeň. Keby obyvatelia dolnej časti neboli tak šikovní a nepohrabali dolnú časť obce už skôr, zaiste by sa brigáda neskončila po 13. hodine a trvalo by nám to dlhšie.

Po skončení práce sme si dali zaslúžené pivo, víno, aj trochu páleného a s nedočkavosťou sme čakali na to, keď kuchári Janko Porubiak a Vilko Vyšný dokončia kapustnicu. No mäso voľáko nechcelo zmäknúť. Nakoniec sme sa dočkali a nebanovali sme. Chuť bola neprekonateľná a horúca kapustnica nás všetkých odmenila. Partia hormónom šťastia a prácou posilnených ľudí posedela ešte nejakú tú hodinku v krčme a pri dobrom pivku a vínku sme prebrali všedné aj nevšedné a v prítmí jesenného poobedia sme sa spokojní vracali domov. Všetci sme sa zhodli, že podobnú brigádu usporiadame aj na jar. Pomôžeme vzhľadu aj dosť zaťaženému rozpočtu obce. Dúfajme, že príde opäť viac ľudí. Tým, ktorí prišli 6. novembra na brigádu aj touto formou vyslovuje obec veľkú vďaku a vysoko si cení ich zainteresovanosť pre obecný prospech. **P. V.**

Počasie prialo dobre naladenému tímu ochotných obyvateľov obce a nedali sa zahanbiť ani tí najmenší so svojim dozorom.

ZASVIETENIE ADVENTNÉHO VENCA

Tento rok máme v obci už druhýkrát ďalšiu vianočnú ozdobu, ktorú môžu obdivovať všetci – veľký adventný veniec. V nedeľu večer 1. decembra o 17. hodine sme spoločne zasvietili prvú sviečku veľkého adventného venca pred kultúrnym domom. Bolo to veľmi príjemné stretnutie mladých, starších, ale aj tých najmenších pri krásnych vianočných melódiách a vynikajúcom punči, ktorý nám navaril náš krčmár Aleš Chovan, sme si vychutnali atmosféru prvej adventnej nedele.

Akcia sa uskutočnila nielen v kresťanskom duchu začiatku liturgického roku, ale najmä v duchu ľudskej spolupatričnosti, duchovnej očisty a zastavenia sa spolu s tými, s ktorými sa dennodenne stretávame. Práve preto sú takéto chvíle, akou bolo krátke zastavenie počas večera prvej adventnej nedele, veľmi vzácne a hodnotnejšie ako čokoľvek iné. Neboli by však, keby aj za týmto nebolo dobrovoľnícke úsilie partie šikovných ľudí: Evy Fašanokovej, Eleny Vítkovej a Dušana Spišeka. Tí minulý rok prišli s nápadom a aj tento rok ho opäť zrealizovali. Ďakujeme všetkým, ktorí sa na príprave venca angažovali, ale aj tým, ktorí ich prišli svojou prítomnosťou povzbudiť. **P. V.**

Najväčšiu radosť zo svetielok mali ako obyčajne tí najmenší

PRÍCHOD MIKULÁŠA

Aj tento rok navštívil Jamník Mikuláš s anjelom a čertom

V piatok 6. decembra o 17. hodine večer pred kultúrnym domom deti čakali na zasvietenie vianočného stromčeka a Mikuláša, ktorý im donesie balíčky. Všetko bolo ako obyčajne, Mikuláš prišiel s košíkom obťažkaným sladkosťami a od každého záujemcu z radov najmenších do 10 rokov očakával básničku, kresbičku či iný darček a ako odmenou bol potom balíček. Radosť detí bola odmenou všetkým usporiadateľom. Po skončení si mohli deti užiť sviatok sv. Mikuláša detskou diskotékou v kultúrnom dome.

Aj napriek tomu, že táto pravidelná akcia je vždy úspešnou a patrí v kalendári obecných akcií medzi tie najstaršie a najstálejšie, prichádza na ňu čoraz menej detí a veľa balíčkov potom chodia rodičia preberať na obecný úrad. Aj tento rok zaúradovala možno aj chrípková epidémia a opäť prišlo menej detí. Dúfajme, že budúci rok bude úspešnejší. **P. V.**

DOBROVOĽNÝ HASIČSKÝ ZBOR

STAVANIE VIANOČNÉHO STROMČEKA

Naši dobrovoľní hasiči sú vždy „po ruke“, keď obec potrebuje pomoc. Všetci si to vážime. Aj tento rok opäť v spolupráci so súkromne hospodáriacim roľníkom Dušanom Špankom st. odpílili, doviezli a 3. decembra osadili vianočný stromček pred kultúrnym domom.

Práca išla hasičom od ruky, ale bez traktora D. Španku by to zaiste takto hravo nezvládli.

DETSKÁ BESIEDKA

Cirkevný zbor ECAV Liptovský Peter pripravil 8. decembra 2024 v telocvični športového areálu Vianočné stretnutie detí. Po privítaní boli pre deti pripravené rôzne súťaže. Boli rozdelení do dvojíc. Po súťažiach im teta Zuzka Čatlošová spolu s tetou Ľubkou zahrali a všetci spolu spievali pesničky na chválu Pána Ježiša. Potom im preniesli príbeh ako sa narodil Pán Ježiš, porozprávali im o čom sú Vianoce, že sú hlavne o láske, o rodine a o odpustení. Zase boli rozdelení do dvoch tímov a teta Zuzka ich skúšala, čo si zapamätali. Za každú správnu odpoveď stavali na tabuli z papiera snehuliaka. Zase spievali, pomodlili sa a nakoniec bol voľný program. Samozrejme nechýbalo ani malé občerstvenie pre šikovných účastníkov.

M. T.

OCENENIE DARCOV KRVI

D. Spišek bol medzi ocenenými na Mestskom úrade v L. Mikuláši

Mikulášska radnica ocenila začiatkom decembra dobrovoľných darcov krvi. Medzi piatimi ocenenými darcami Diamantovou Janského plaketou za 80 bezplatných odberov bol aj Dušan Spišek z Jamníka. Rovnaký počet dosiahol tento mesiac aj ďalší darca z našej obce Ján Beňo. Všetkým darcom za ich ochotu a nezištnú pomoc pri záchrane životov patrí veľká vďaka.

Pet. P.

Ján Beňo pri svojom 80. odbere krvi

ŠTVRTKY V KNIŽNICI

Každý štvrtok o 16. hodine sa stretávajú malí aj veľkí pri dobrej knihe a veselých hrách. Rodičia aj s deťmi, pridajte sa k nám a objavte čaro pokoja a oddychu. Zabavíte sa s nami aj pri rôznych ručných prácach. Dobrá nálada medzi dobrými a veselými ľuďmi je zaručená. **A. V.**

ÚDRŽBA V OBCI

V poslednom polroku sa nám podarilo opäť aspoň drobnosťami vylepšiť niektoré verejné priestranstvá, ako napríklad: úprava vchodu, zrovnanie a vyčistenie predzáhradky knižnice, osadenie rohoží na detské ihrisko, oprava a doplnenie detských prvkov na ihrisku, orezy stromov a čistenie odvodňovacích kanálov. **A. V.**

JAMNICKÁ VYHLIADKA

Projekt Jamnická vyhliadka napreduje aj vďaka obci a stavebnému úradu - viac ako 1/3 vlastníkov má vydané stavebné povolenie. V priebehu leta a v jeseni boli skolaudované niektoré inžinierske siete - elektrina a vodovod. V priebehu januára 2025 sa bude kolaudovať verejné osvetlenie a rozhlas. Po kolaudácii zrekonštruovanej obecnej čističky odpadových vôd bude následne uvedená do prevádzky aj prečerpávacia stanica a vyskúša sa pripojenie kanalizačnej siete na dokončené stavby. **A. V.**

FOND NA PODPORU UMENIA

Projekt podaný vo výzve č. 8/2024 z Fondu na podporu umenia (FPU) s názvom „Vybavenie knižnice Obecná knižnica Jamník“ bol úspešný. Účelom tohto projektu bolo rozšírenie a obnova knižničného fondu v našej obecnej knižnici. Knihy ako dôležitý nástroj vzdelávania a poznania sú prostriedkom na šírenie vzdelanosti, umenia, kultivovanie jazyka, ale aj osobnosti. Cieľovou skupinou projektu boli všetci obyvatelia obce, nakoľko je naším cieľom intenzívne pracovať na komunitnom živote v obci.

Najväčšiu pozornosť pri nákupe kníh sme však venovali náučnej literatúre pre dospelých a beletrii pre deti a mládež. Na základe podmienok poskytnutia dotácie sa nám podarilo obstarať aj niekoľko zaujímavých knižničných titulov, ktoré boli vydané s podporou FPU. Fond nás podporil čiastkou 1 100,- eur. Tešíme sa, že rozšírením knižničného fondu budeme opäť zaujímavejší pre našich čitateľov.

A. V.

ZÁKLADNÁ INTERNÁTNA ŠKOLA V JAMNÍKU OSLÁVILA JUBILEUM

Malá škola plná ľudí s veľkým srdcom, pomáhajúcich deťom s komunikačnými problémami vznikla v roku 1969. Otvorili ju v budove postavenej v akcii „Z“, ktorá bola pôvodne určená pre potreby umiestnenia základnej školy v obci. Neskôr sa účel stavby zmenil a budova bola dokončená pre účely vzdelávania žiakov s poruchami reči a učenia.

Prvým riaditeľom školy bol Oto Mikeska, ktorý sa zároveň na vzniku školy významnou mierou aj podieľal. Neskôr ho vo funkcii nahradil PaedDr. Alojz Maťko a následne PaedDr. Janka Šúleková. V súčasnosti vedie školu Mgr. Renata Halušková.

Prvý riaditeľ školy O. Mikeska

Dnes vyučovanie prebieha podľa učebných osnov základných škôl bežného typu s rozšírením o individuálnu logopedickú intervenciu, ktorú zabezpečujú špeciálni pedagógovia – logopédi. Žiakmi školy sú deti s narušenou komunikačnou schopnosťou alebo vývinovými poruchami učenia s intelektom v pásme normy. Škola je neplnoorganizovaná a žiaci po dovŕšení veku 6 rokov ju môžu navštevovať od prípravného po štvrtý ročník.

Súčasťou školy je od roku 2014 aj elokované pracovisko na Rybnom námestí 1, Žilina, ktoré sa počtom žiakov a tried po 10-tich rokoch od svojho vzniku vyrovnalo škole v Jamníku.

Rodinné prostredie, kvalita výchovno-vzdelávacieho procesu, individuálny prístup k žiakom a spolupráca s rodičmi pomohla už stovkám detí prekonať či zmierniť ich ťažkosti vyplývajúce z problémov v komunikácii a otvorila im tak brány k ďalšiemu rozvoju a vzdelaniu.

Obyvatelia Jamníka v rámci Akcie „Z“ stavali budovu školy

Aj bohatou mimoškolskou činnosťou a spoluprácou s rôznymi organizáciami prispieva škola k všestrannému rozvoju žiakov, z ktorých sa mnohí aj po rokoch radi vracajú zaspomínať si na v nej prežitý čas. Nebolo tomu inak ani na slávnostnej akadémii k 55. výročiu založenia školy, kde sa spolu s bývalými a súčasnými zamestnancami vrátili tak trochu v čase. Spomienky, slová uznania, poďakovania, úsmevy aj slzy dojatia pri sledovaní krásneho programu sa tak stali najkrajším ocenením všetkých zamestnancov školy za ich prácu a zároveň veľkým povzbudením do práce ďalšej. Nech aj naďalej škola podáva pomocnú ruku všetkým, ktorí to potrebujú, nech je plná obetavých dospelých a šťastných detí.

Vladimíra Sochorová

V rámci slávnostnej akadémie v Dome kultúry v L. Mikuláši boli ocenení bývalí aj súčasní pracovníci školy

ŠPORT

FUTBAL

V letnej prestávke došlo v mužstve dospelých k výraznému oslabeniu kádra. Šesť hráčov sa vrátilo z hosťovania späť do Vavrišova. M. Pavkovček a J. Haluška odišli na hosťovanie do Liptovského Hrádku. Mužstvo doplnili hráči A. Koriťák, M. Púplava, D. Mihok, M. Červeň a J. Červeň. V priebehu tohto ročníka zasiahlo postupne do hry 25 hráčov. Aj napriek tomu sme sa na niektoré zápasy zbierali s problémami. Veľa z našich hráčov nemohlo hrávať pravidelne kvôli zraneniam, zamestnaniu, štúdiu či iným aktivitám. Mužstvo je v polovici súťaže s 11 bodmi na 5. mieste.

Žiaci pokračujú v dobrých výsledkoch aj v tejto sezóne. V jej polovici prezimujú na 2. mieste. Chlapcov futbal baví, na zápasoch aj tréningoch sa stretávajú v hojnom počte. Dochádzajú k nám aj deti zo susedných obcí, kde nemajú vytvorené žiadne mládežnícke kategórie. Snažíme sa vychovať čo najviac svojich futbalistov, aby sme v budúcnosti nemuseli zháňať hráčov z okolia, kde ich je už tiež nedostatok.

Spoločná fotka po víťazstve nad Vavrišovom

Foto žiakov po víťaznom zápase v Liptovskej Štiavnici

STOLNÝ TENIS

Stolní tenisti sa mohli po roku znovu vrátiť do opravených priestorov telocvične na štadióne OŠK. Pri odstraňovaní havarijnej situácie, spôsobenej drevokaznou hubou odpracovali športovci a ich priaznivci mnoho brigádnických hodín. Preto by sme ešte raz chceli poďakovať všetkým, ktorí nám pri opravách pomohli akoukoľvek formou.

Pet. P.

OBECNÝ ERB NA ELBRUSE

Náš spoluobčan Stanislav Mikšovský nás všetkých opäť potešil, jednak tým, že vlajka našej obce opäť viala veľmi vysoko a zaiste aj tým, že sa vrátil domov, ku svojej rodine v poriadku. Spolu so svojimi kamarátmi dňa 14. júna 2024 o 9:30 ich majestátny Elbrus, najvyšší vrchol a najvyššia sopka Európy a zároveň najvyšší vrchol Kaukazu, pustil na svoj vrchol. Bolo to veľké zadosťučinenie, keď sa výstup uskutočnil po troch rokoch odkladania z rôznych dôvodov. Podarilo sa to vo výbornej partii a po dlhej ceste pod samotný Elbrus, krížom cez pohorie Kaukaz. Nakoniec sa S. Mikšovskému podarilo na vrchol vyniesť aj znak našej obce. Bol to jeho úspešný výstup na najvyššiu sopku na piatom kontinente.

S. Mikšovský na vrchole Elbrusu s erbom obce Jamník

Samozrejme partia nadšencov tejto nádhernej, ale aj adrenalínovej záľuby plánuje do budúcnosti aj ďalšie výstupy. My im budeme držať prsty a so zvedavosťou si počkáme, kde opäť vztýčia vlajku našej obce.

P. V.

ZO ŽIVOTA EV. A. V. ZBORU V LIPTOVSKOM PETRE

Tak ako každá rodina, aj tá naša zborová, zažíva chvíle všedné aj výnimočné. Tie „všedné" okamihy zborového života sú pravidelné nedeľné služby Božie, nedeľné besiedky, biblické hodiny pre dospelých aj dorast, vyučovanie náboženstva či konfirmácie alebo aj ženská a mužská skupinka či stretanie sa rodín. Sú to bežné aktivity zboru, ktoré však tým, ktorí na ne prichádzajú, môžu priniesť veľa požehnania – uisťujú nás o Božej láske, blízkosti, prinášajú možnosť odovzdať Bohu to, čo nás trápi a bolí, posilňujú nás v životných bojoch a ponúkajú nádej pre každý deň.

A potom tu máme chvíle „nevšedné". Výnimočné stretnutia a udalosti v živote nášho zboru. Jednou takou chvíľou bola v našom zbore prvá adventná nedeľa. Výnimočná bola v tom, že sme si počas nej pripomenuli 240. výročie postavenia celozborového Tolerančného kostola v roku 1784 a 85. výročie postavenia „nového" celozborového kostola v Liptovskom Petre. Povzbudením bola pre nás vzácna návšteva. Prišli medzi nás Chalupkovci, ktorí v tomto zbore slúžili pred 20 rokmi. Brat senior Martin Chalupka nás povzbudil k tomu, aby sme si my budovali Boží dom vo vzťahu k Pánovi Ježišovi a aby sme my boli tými živými kameňmi, lebo kostol, akokoľvek krásny, je bez živých ľudí smutným miestom. Popoludní nás potešil koncert spevokolu Tatran, ktorý svojím spevom aj výberom piesní navodil naozaj krásnu atmosféru radosti z narodenia Spasiteľa.

Veríme, že nevšednou chvíľou plnou radosti bude aj (pred)vianočné stretnutie detí počas druhej adventnej nedele v Jamníku. Pripravili sme krásny príbeh, veselé vianočné hry, tvorivé dielne a dobré občerstvenie. Všetko preto, aby sme sa spolu mohli pripraviť na skutočnú vianočnú radosť.

Stavba nového chrámu v L. Petre v roku 1938

Tolerančný kostol v L. Petre pred rozobratím

Búranie tolerančného kostola v roku 1938

Ešte nás čakajú Rodinné služby Božie na štvrtú adventnú nedeľu s „Radostným posolstvom o blížiacom sa Pánovi". Budú to nevšedné bohoslužby, na ktoré si deti, dorast, rodiny pripravili scénky, piesne, aktivity + krásnu tému o Svetle, ktoré prichádza do tohto sveta aj do nášho života. Budeme radi, ak Vás tam uvidíme.

A potom prídu všedné Vianoce? Určite nie. Oslavujeme ich každoročne, ich posolstvo sa opakuje, a predsa vôbec nie sú všedné. Pretože Vianoce so svojou úžasnou správou o príchode Božieho Syna na tento svet sú vždy znova a znova vyznaním lásky, Božej lásky k človeku. A to je niečo, čo nikdy nezovšednie. Mať istotu, že Boh tak miloval tento svet, tak miloval mňa, teba, že dal, obetoval svojho Syna, je niečo nevšedné, výnimočné, nádherné.

Tak Vám želám, spolu s celým naším zborom, nevšedné vianočné sviatky plné poznania, že: *Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezahynul, ale večný život mal každý, kto verí v Neho.*

Mgr. D. Mikušová, zborová farárka

POVESŤ O LIKAVSKOM POKLADE

Likava, jeden z liptovských hradov, je opradený rôznymi povesťami. Jedna z nich by takmer ostala zabudnutá, keby nebolo sváka Lauku z Hrboltovej, ktorý ju vyrozprával svojim milovaným vnúčatám.

Stalo sa to pred mnohými stáročiami, Likava majestátne kraľovala nad dolným Liptovom a pod ňou sa v okolitých dedinách krčili drevené domčeky so slamenými strechami. Sedliaci z okolitých dedín museli hradnému panstvu dodávať od dreva na ohrev, až po rôzne dobroty na zemepanský stôl. Niektorí z nich často sprevádzali na cestách po kraji tunajšie panstvo, ktoré malo obavy pred zbojníkmi či vojenskými zbehmi.

Viackrát musel však mocný hrad odolávať útokom neľútostného nepriateľa. Niekedy mu nepomohli ani vysoké bralá, na ktorých stál, ba ani vojenská sila, ktorá ho chránila. Niekedy sa stal obeťou zrady zo strany svojich obrancov.

V čase, keď uhorský kráľ zahynul po prehratej bitke s Turkami pri Mucháči (dob. Moháč), sa odohral aj tento, takmer zabudnutý príbeh. Liptovom aj susednými stolicami pochodovali vojská kráľa Ferdinanda, ale aj vojská jeho protivníka, Jána Zápoľského. Žoldnieri na obidvoch stranách drancovali horné Uhry a vo svojom diabolskom diele nevynechali ani Liptov. Ľudia sa pred ukrutnosťami jedného z generálov, zvaného Kostka, ukrývali v lesoch, jaskyniach a iných prirodzených úkrytoch. Niektorí zemania pred jeho svojvôľou utiekli až do Spiša a žiadali cisárskeho generála Kacianera, aby ich od drancovania tohto lúpežníka oslobodil. Aj keď cisárske vojsko Liptov na istý čas oslobodilo a dobilo aj hrad Likavu od nenávideného Kostku, po odchode cisárskych sa Kostka vrátil späť a pokračoval v drancovaní kraja. Zo Spiša však s ním pritiahol s podivuhodnou armádou pozbierancov a dobrodruhov, aj jeden zo Spišských šľachticov, ktorého volali Teuke. Ten sa všemožne vyhrážal Liptákom, že ak sa nepridajú na stranu Zápoľského, vypáli zemianske kúrie aj dediny. Samozrejme, že ani nepočkal na odpoveď a pustošil so svojimi krvilačnými žoldniermi celý Liptov. V bitke pri Svätom Mikuláši ich však cisárski vojaci opäť rozprášili. Zajatcov nebrali, tých čo ostali na bojisku, nemilosrdne povraždili. Ich telá tam ležali niekoľko dní, kým ich stoličná vrchnosť rozkázala pochovať do spoločného hrobu priamo na bojisku.

Teukemu aj s hŕstkou verných žoldnierov sa podarilo ujsť a zakrátko naverbovať ďalších lúpežníkov, aby mohli prepadnúť hrad v Hrádku. Posádka hradu sa udatne bránila. Krátko po útoku obrancov zradili cisárski husári a dali sa zbabelo na útek. Tak hŕstka odhodlaných bránila hrad do posledného muža. Teuke neotáľal a zakrátko so svojim vojskom dobil aj Likavský hrad. Ovládal takto skoro celý Liptov. Ľud aj šľachta boli zúfalí, nestihli ani poriadne pozbierať úrodu z polí a už im ju nemilosrdne brali Teukeho žoldnieri. Kto sa vzpriečil, zapálili mu dom a vyvraždili celú rodinu.

Generál Johann Katzianer
**1491, †1539*

V tomto ťažkom rozpoložení liptovskí zemania opäť vyslali spomedzi seba niektorých odvážlivcov, aby požiadali cisárskeho generála o pomoc a záchranu. Viedol ich Šimon Podturňanský, dobrý zeman a odvážny vojak. Spolu so svojim sprievodom sa mu podarilo dostať až do mesta Košice, kde sa aj s cisárskou armádou rozhodol prezimovať generál Kacianer. Ten Šimona Podturňanského prijal a vypočul si, v akom ťažkom rozpoložení sa Liptovská stolica a jej ľudia nachádzajú. Kacianer nemal v úmysle pred zimou pochodovať s vojskom z Košíc do Liptova, ale z duše nenávidel prefíkaného Teukeho, ktorý mu pri jednom z vojenských stretov vyfúkol celkom tučnú korisť. Veď

Majestátna zrúcanina hradu Likava na obraze od A. Medzihradského

Hrad Likava na pohľadnici zo začiatku 20. storočia

aj vojaci generála Kacianera si popri žolde radi „privyrobili" nejakou rabovačkou. Aj preto dal počas nasledujúcich dní rozkaz časti svojich žoldnierov, vydať sa na pochod smerom na západ, do Liptova. Predvojom cisárskych bol Šimon Podturňanský, ktorý mal za úlohu zozbierať Liptákov a zabrániť Teukeho žoldnierom ustúpiť do Poľska. Tomu sa však príliš nedarilo zozbierať bojaschopných mužov. A samotný Teuke prostredníctvom svojich špehov dobre vedel, že Kacianerov postup od Košíc je veľmi pomalý. Preto sa rozhodol prilepšiť si ešte vyrabovaním Ružomberka a okolitých dedín.

Ani sám netušil, že domy ružomberských mešťanov sú také bohaté a spolu s vyrabovanou pokladnicou Likavského hradu to už bola pekná kôpka dukátov. Tešil sa z bohatého úlovku, ale netušil, že informácie o pomalom postupe cisárskych neboli celkom pravdivé. Pomerne teplý koniec tohto roku umožnil Kacianerovej armáde rýchly presun. V rámci neho sa podarilo dolapiť aj niektorých Teukeho zvedov, takže posledné dni nemal všetky informácie. Ostal veľmi zaskočený, keď mu oddiely hlásili, že Kacianerove vojsko v noci obsadilo Ružomberok a pochoduje na Likavu. Uvedomoval si, že hrad nie je schopný dlhšie sa brániť a nechcel prísť ani o bohatý výťažok z rabovania. Nemal príliš veľa času na rozmyslenie, obzvlášť potom, ako stráže na hradbách zbadali prvé voje cisárskych. Veril, že prvému náporu útoku hrad odolá a on bude mať dosť času so svojimi vernými aj s pokladom ujsť, no zradili ho oddiely Poliakov, ktoré sa ako prvé dali na útek smerom na Oravu. Bezhlavo opustili svoje pozície zo strachu pred dobre vyzbrojeným nepriateľom.

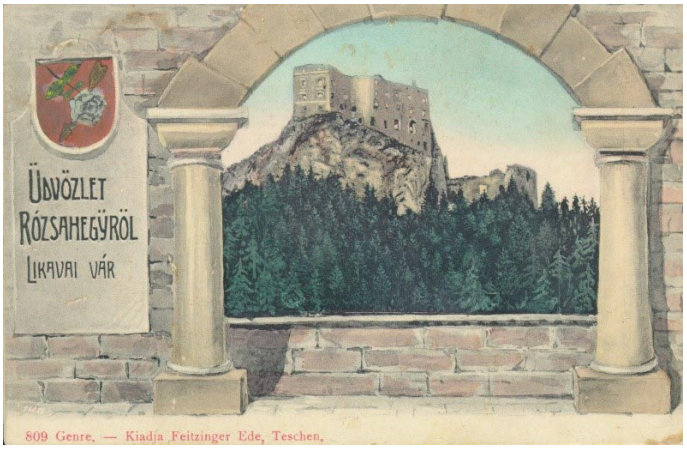

Hrad Likava na pohľadnici zo začiatku 20. storočia

Útok na Likavský hrad bol neúprosný. V krátkom čase Kacianerovi cisárski žoldnieri rozrazili vstupnú bránu a na nádvorí sa rozpútal krvavý boj. Teraz už Teuke vedel, že sa mu nepodarí ujsť aj s pokladom, ktorý by mu bol na príťaž. Preto si dal zavolať svojho verného pobočníka Matúša, zvaného Ryšavý a požiadal ho, aby poklad niekde v blízkosti hradu ukryl. Stretnúť sa potom mali na Oravskom hrade.

Teukemu sa s hŕstkou jeho verných naveľa podarilo v prestrojení preniknúť cez súperiacich vojakov, pričom niekoľkokrát len o vlások unikol smrti či nebodaj prezradeniu.

A to našťastie nevedel, že Kacianer na jeho hlavu vypísal medzi vojakmi odmenu. Podarilo sa mu tak prebiť na slobodu a nocou unikol na Oravský hrad.

Jeho pobočník Matúš, s vrecom plným dukátov, prekĺzol pomedzi dobyvateľov hradu v ženských šatách a narýchlo sa snažil nájsť pod hradom vhodné miesto na ukrytie pokladu. Blížil sa však večer a Matúš mal strach z rôznych potulujúcich sa dobrodruhov, aby ho o zverený poklad neobrali. Naveľa našiel v lese pod hradom veľký strom a medzi jeho korene zahrabal Teukeho poklad. Na kmeň stromu urobil krížik, aby mohol pánovi na jar ukázať, kde poklad ukryl. Spokojný, s pocitom dobre vykonaného rozkazu, zobliekol zo seba ženské šaty a unikal tmou smerom na Oravu.

Nemal šťastie, ako obchádzal hradné bralo, chytili ho Kacianerovi žoldnieri a posadili ho spolu s ďalšími Teukeho žoldniermi do hradného väzenia. Väčšinou to boli vyčerpaní a zranení vojaci, ktorí po niekoľkých dňoch žalára zomreli. Jeden z nich však poznal a vyjavil pod podmienkou prepustenia, že v prípade jeho spoluväzňa ide o Teukeho pobočníka Matúša. Samotný Kacianer zúril, keď zistil, že sa Teukemu podarilo z hradu ujsť. Tak mu, ako malé odškodné, dobre padlo, že jeho vojaci chytili aspoň jeho pobočníka. Na ďalší deň tak prikázal, aby neboráka Matúša zbičovali a jeho telo zhodili z hradieb Likavy.

Matúš bol do posledných chvíľ verný svojmu pánovi a ani mu nenapadlo vykúpiť si život prezradením svojej misie. Keď jeho zúbožené a zbičované telo priniesli na hradby Likavy, nejavil už známky života. No pred tým, ako ho zhodili, stihol zvolať: *„Bodaj by vás psi pekelní hrýzli!"* Vzápätí ho vojaci zhodili hlboko do rokliny pod hradbami. Matúš si tak vzal svoje tajomstvo do hrobu.

Ľudia si neskôr rozprávali príbehy o ukrytom poklade pod hradbami Likavy, ktorý stráži ohnivý pekelný pes a nikoho ku nemu nepustí, ale takéto príbehy sa rozprávajú hádam o všetkých hradoch a žiadny poklad tam nikto nikdy nenašiel...

Pozn. *Táto povesť je prerozprávanou historickou fikciou, v ktorej účinkujú skutočné historické postavy v čase, keď bol pravdepodobne poklad uložený. Dej je podaný čitateľovi tak, aby mohol mať predstavu, ako sa všetko mohlo stať.*

P. V.

VIANOČNÝ PRÍHOVOR

Anjeli z nebies výsosti priniesli nám zvesť radosti:
hľa, Dieťatko utešené v jasličkách je položené.

Z príchodu Jeho tešme sa, sklonili sa k nám nebesá.
Priodial Boh rúchom tela večnú milosť, Spasiteľa.

Sláva Bohu na výsosti za dar nesmiernej milosti,
že dal nám Syna milého v ľudskom tele zjaveného. Amen.

„Tak Boh miloval svet, že svojho jednorodeného Syna dal, aby nezahynul, ale večný život mal každý, kto verí v Neho." Ján 3, 16:

Milí čitatelia, všetci ľudia dobrej vôle!

Vianoce sa spájajú s rôznymi vianočnými zvykmi a tradíciami. Každá rodina má napríklad svoje obľúbené vianočné jedlá, zvyky a obyčaje, ktoré zvykne dodržiavať, a ktoré sú jej neoddeliteľnou súčasťou často dlhé roky a generácie. Medzi takéto typické vianočné zvyky a jedlá patrí v našich domovoch okrem iného aj oblátka. Väčšinou ju spájame s medom, je pre nás neoddeliteľnou súčasťou večere na Štedrý deň a radi si na nej pochutnáme počas celých vianočných sviatkov.

V niektorých rodinách je zvykom delenie oblátky. Každý si vezme pripravenú vianočnú oblátku, kúsok si z nej odlomí, a potom ju podá ďalšiemu členovi rodiny. Deľba oblátky však nie je známa v celom kresťanskom svete. Tento zvyk sa objavil v neskorom stredoveku v strednej Európe, rozvinul sa v 16. a v 17. storočí, a dodnes pretrváva najmä v poľskej tradícii.

Viete, niekedy sa stáva, že život nás akoby láme, ako takú oblátku, ktorá je na jednej strane chutná a voňavá, ale na druhej strane je aj pomerne krehká, stačí málo a ľahko ju zničíme. Oblátka je preto nielen symbolom Vianoc, ale je aj symbolom našej ľudskej krehkosti a zraniteľnosti. Je symbolom Božieho vstupovania do tohto sveta, veď Boh vo svojom Synovi láme neprekonateľnú priepasť medzi Ním a nami ľuďmi, keď sa stáva jedným z nás.

Lámanie oblátky je vo svojej najhlbšej podstate zdieľaním lásky, pokoja a odpustenia svojmu blížnemu. Oblátka je znakom Pána Ježiša Krista, ktorý sa narodil v dome chleba, pretože presne toto znamená Betlehem – dom chleba, po narodení Ho vložili do jaslí ako pokrm pre iných a sám o sebe hovoril ako o pravom chlebe života. Preto deliť sa o oblátku vlastne znamená deliť sa o Ježiša, o svoju vieru a dôveru v Neho, a byť Jeho svedkom pre tento svet.

Na záver sa spoločne povzbuďme vianočným vinšom z oravskej obce Jasenová, ktorý sa zvykol, a niekedy ešte aj zvykne hovoriť pri odovzdávaní vianočných oblátok:

Z veľkej milosti Otca nebeského
zas sme sa dožili času radostného.
Vianoce – sviatky, hody Božej lásky,
blížia sa k nám, narodil sa nám
Spasiteľ sveta, Kristus Pán.
Srdce každého z milosti Božej jasá,
v Ježišu Kristu prišla
k nám biednym spása.
On nás vykúpil od smrti večnej,
On sa obetoval z lásky nekonečnej.
Nuž, buďme Mu vďační
a milujme Ho ako aj On nás.
S radosťou slávme tento vianočný čas.

Na pamiatku narodenia Krista Spasiteľa,
prijmite od nás tento malý darček.
V láske a svornosti si tu nažívajte,
príchod Spasiteľa s radosťou čakajte!

Prajem nám všetkým požehnané, Božou milosťou, láskou a pokojom naplnené Vianoce! Nech nám aj počas tohtoročných sviatkov sladká oblátka pripomína sladkosť Božej lásky, vernosti a milosrdenstva! Amen.

Jana Pabaková

Jamníčan, obecné noviny, dátum vydania: december 2024, vydáva Obec Jamník, sídlo vyd.: Jamník 192, 033 01 Liptovský Hrádok, IČO vyd.: 00 315 290, občasník, ISSN 2644-4887, ev. č.: EV 5769/19, redakčná rada: PhDr. P. Vítek, Ing. A. Vlčková, Pet. Pavkovček, Ing. M. Haluška, Ing. R. Uličný, Pav. Pavkovček. Foto: Peter Matejček, Ing. Alena Vlčková, PhDr. Peter Vítek, Pavol Pavkovček, Peter Pavkovček, Eva Pozorová, Ing. Miroslav Vlček, Soňa Porubiaková a Michaela Tomčíková.